

Inspiratiefiche

door Birgit Reynders

Tosca

Auteur: Maud Vanhauwaert

Uitgever: Das Mag

Over de maker

Maud Vanhauwaert (°15/01/1984) is schrijver, dichter, performer, docent... Ze heeft een masterdiploma Taal- en Letterkunde en een masterdiploma Woordkunst. In 2011 maakte ze haar poëziedebuut met 'Ik ben mogelijk'. Zowel voor haar poëzie, proza en performances heeft ze prestigieuze prijzen gewonnen. In 2018-19 was ze stadsdichter van Antwerpen.

Meer lezen: www.maudvanhauwaert.be/ en www.stadsdichters.be/nl/artists/maud-vanhauwaert

Korte inhoud

Het boek is opgesteld als één lange brief van May aan haar uitgever Daniël. May vertelt het verhaal van Aline. Hoe ze elkaar ontmoet hebben, wat ze voor elkaar betekenden en welke invloed de relatie had op haar leven.

1

HET VERHAAL

May is een vertaalster van Russische literatuur. Na een lezing krijgt ze een bericht van een luisteraar. Het bericht komt van Aline, een jong meisje dat levensmoe is. May zoekt contact en na enkele aarzelende online gesprekken ontmoeten ze elkaar. Aline spreekt weinig tot niet. May is bezorgd om Aline en wil haar helpen. Het duurt even voor Aline haar vertrouwt en stukje bij beetje vertelt ze over haar leven en kwellingen. Aline heeft regelmatig paniekaanvallen. Haar één jaar jongere broertje Victor is overleden toen hij 11 jaar was. Hij had een fietsaccident terwijl Aline op hem moest letten. Het ongeval drukt op de relatie van haar ouders. Uiteindelijk verhuist haar stiefvader en krijgt hij een nieuwe relatie.

Wanneer Aline wordt aangerand, belt ze May. May brengt haar, tegen de wil van Aline in, naar het ziekenhuis. Aline maakt een papier waar 'kidnapping' opstaat en duwt dit tegen de raam van de auto. Daarna verdwijnt ze. May doet aangifte bij de politie, maar dit wordt niet in dank aangenomen.

Wanneer May zwanger is, redt ze Aline van de verdrinkingsdood. Niet lang daarna heeft ze een miskraam. Nadien heeft May geen contact meer met Aline. Haar echtgenote verlaat haar. Ze is alleen ...

Cover

De cover is wit met de titel in reliëf gedrukt. Enkel de O en de C zijn zwart. Ook de zin achteraan is in reliëf gedrukt.

- Wat vind je van de cover? (mooi; het reliëf is leuk; een meerwaarde; minimalistisch)
- Wat vind je van het gebruikte lettertype voor de titel? Zie je er iets speciaals in? (De O en C zijn zwarte haakjes. Ze verwijzen naar de geschreven communicatie van Aline, die telkens tussen haakjes staat.)
- De zin op de achterflap is 'Zij is een gesloten boek; beter dan ik kan niemand haar lezen.' Waar verwijst deze zin naar? (Naar Aline die een gesloten boek is en May die haar letterlijk en figuurlijk leest? Of is het eerder May die een gesloten boek is?)

Opmerking: Er bestaat een speciale uitgave van het boek waar er je als lezer zelf pagina's moet losmaken. Hierdoor wordt het gevoel van een gesloten boek nog sterker:

<https://dasmag.nl/product/tosca-luxe-editie/>

"Vaak heb ik gedacht: zij is een gesloten boek; beter dan ik kan niemand haar lezen,' schrijft May over Aline in Tosca. De speciale editie sluit hierop aan: het is een – letterlijk – gesloten boek, een paperback met Japanse binding waarbij je de pagina's zelf moet openscheuren met een bijkomend kaartje, waardoor het verhaal zich op een unieke wijze ontvouwt.'

Personages

May Solovjov:

- Vertaalster van Russische literatuur
- Docent vertaler
- 42 jaar
- Vader verbannen uit Rusland nadat de KGB ontdekte dat hij de spil vormde van samizdat-publicaties. Nadat hij zijn echtgenote leert kennen verhuist hij van Parijs naar België. Na de geboorte van May moet hij Nederlands leren van zijn echtgenote.
- Gehuwd met Lou

Lou:

- Heeft een grote kinderwens, maar het lukt niet om zwanger te worden. Uiteindelijk wil May draagmoeder worden. May wordt direct zwanger.

Aline Verstraeten:

- Draagt een oranje muts
- Spreekt amper, schrijft liever om te communiceren
- Anagram voor Alien
- Heeft regelmatig paniekaanvallen
- Wil niet eten in het bijzijn van anderen en beschrijft eten als voer en vocht
- Bende van Wijlen valt haar lastig

Schrijfo opdracht

MATERIAAL

- Papier
- Schrijfgerief
- Timer
- Kaartjes met vragen
- Afgedrukte vragen (zie bijlage 1)

“Is het goed als jij schrijft en ik gewoon mondeling antwoord? Ik schrijf niet zo vlot als jij.” (p.23)

- Schrijf je antwoorden op i.p.v. ze uit te spreken. Probeer zoals Aline te schrijven, in volzinnen. Stel eenvoudige vragen aan de persoon links van je. Het antwoord moet geschreven worden. Ga zo alle deelnemers af.

Bijlage 1: vragen om af te drukken en te gebruiken bij deze oefening. De vragen zijn gespreksstarters. Als het eerste antwoord kort is kunnen er extra vragen gesteld worden zoals bv. ‘Waarom?’

- Beperk de tijd per persoon tot 5 minuten.
- Bespreek de ervaringen als iedereen aan de beurt is geweest.

→ Is het makkelijk/moeilijk om schriftelijk te communiceren? (wachten op antwoord, leesbaar schrijven, bijvragen stellen, is het antwoord anders dan wanneer het gezegd kan worden? Korter of net langer ...)

Vertelperspectief en structuur

Vertelperspectief: Ik-personage.

May schrijft een brief aan haar uitgever Daniël. Deze is doorspekt met teksten geschreven door Aline en gevoerde gesprekken met o.a. Lou.

→ Heb je al eens eerder een brievenroman gelezen? Wat vind je van dit genre?

- De auteur heeft er voor gekozen om maar 1 persoon aan het woord te laten. Hoe zou het boek zijn als er sprake was van een correspondentie tussen verschillende personages? Hoe zou dat de relatie tussen May en Aline veranderen?

Vorm: het verhaal, de brief, wordt regelmatig onderbroken door gedichten. De roman is geschreven in een experimentele hybride vorm, met veel gevoel voor ritme.

- Vind je de gedichten een meerwaarde voor het verhaal? Maken ze voor jou deel uit van het verhaal? Maakt dat uit of kan je het loslaten tijdens het lezen?
(De gedichten hebben geen paginanummers gekregen. Ze zijn precies gewoon tussen het script van het boek gestoken. / Inhoudelijk sluiten ze aan bij een gevoel of thema dat net daarvoor of daarna geschreven staat: verdriet, liefde, miscommunicatie... Vorm en inhoud versterken elkaar. Taal en communicatie zijn het hoofdthema van het boek, dus de gedichten voegen een extra laag toe.)
- Wie heeft de gedichten volgens jou geschreven?
(Er staan geen auteursnamen bij de gedichten. Zijn ze geschreven door May? Door de (fictieve) dichteres Vanja Lavrova? Het eerste gedicht tussen p. 3 en 4 is van Vladimir Vysotski, dit kunnen we lezen op p.8 "... een gedicht van Vladimir Vysotski murmelde, 'het wit dat grenzeloos maakt', ..."

In de noot achteraan het boek lezen we "In sommige gedichten zitten echo's van bestaande gedichten." Of zijn de gedichten van Maud Vanhauwaert aangezien ze ook dichter is?

- Stel je voor dat de gedichten tekeningen zijn zoals b.v. het portret van May getekend door Aline. Zou het verhaal een ander gevoel geven als de gedichten vervangen worden door illustraties?

Beeldende vertaling

MATERIAAL

- Tekenpapier (zwart of wit)
- Potloden (zwart of wit)

Kies een gedicht uit het boek en vertaal dit naar een illustratie. Experimenteer erop los.

Tijd

Het verhaal blikt terug op het laatste jaar van het leven van May. Op enkele vragen naar de lezer (Daniël) toe blijft het verhaal chronologisch.

Einde

Op het einde is May alleen. Lou verlaat haar. Aline wil niet meer met haar converseren na het lezen van de brief die May naar Daniël heeft geschreven. Ze voelt zich verraden. Ze herkent zich niet in wat May schrijft. Bv betwist ze dat ze een oranje muts draagt. May heeft een miskraam. Vermoedelijk een gevolg van de reddingsactie van Aline.

- Wat voel je bij het einde? Heb je medelijden met May? Denk je dat May Aline heeft gebruikt of zelfs verzonnen heeft? Vind je Aline een parasiet? Begrijp je de beslissing van Lou om May te verlaten?

“Eerlijk gezegd, ik vind het toch allemaal een beetje ongeloofwaardig. ... Sommige mensen zijn parasieten, ze nestelen zich in je en slurpen je leeg.” (Franke Frauke) (p.131)

“Sinds wanneer is mijn muts oranje? Sinds wanneer heb ik een moedervlek in de vorm van Tasmanië? Ik vraag me af waarom u van alles verzint. Wij zijn bijvoorbeeld toch nooit naar Parijs geweest?” (p.237)

“Ik heb het gevoel dat Aline mij parasiteerde omdat ze mij vastklampte en mij met haar doodsverlangen soms leek te wurgen. Zij vindt wellicht dat ik haar parasiteerde omdat ik mij met haar verhaal volzoog. En misschien vind jij dat ik jou parasiteer door je als kapstok te gebruiken.” (p.242)

Titel

- Naar wat verwijst de titel? (naam ongebooren kind)
- Direct na het colofon staat een Engelse introductie. Heb je de introductie gelezen voor of na het boek te lezen?
voor: Heeft dit je beïnvloed bij het lezen van het verhaal?
na: Zet dit het verhaal in een ander licht voor je?
(De titel verwijst naar Toska, een moeilijk te vertalen Russisch woord. Het geeft een gevoel mee van melancholie, spijt, verdriet, ...)
<https://wordsoftheworlds.substack.com/p/toska-a-russian-word-for-sadness>
- Krijgt de naam ‘Tosca’, die May aan haar ongebooren kind wil geven, een andere betekenis wanneer je de betekenis van Toska kent?

Sfeerschepping

Voor een literaire roman hangt er een uitzonderlijk enge, beklemmende sfeer over het verhaal. De kaft spreekt over een “poëtische thriller”. Deze term was de keuze van de auteur.

“Ik vond het wel spannend om twee termen aan elkaar te verbinden die je niet samen verwacht. Thrillers en dichtbundels zijn boeken die in een apart rekje in de boekhandel staan. Wat gebeurt er als je de tussenschotten weghaalt? Misschien ontstaat er dan wel een kortsluiting die een vonkje geeft in de verbeelding van de lezer!”

(www.antwerpenleest.be/nieuws/ik-zie-elke-tekst-als-een-muzikale-partituur-interview-met-maud-vanhauwaert)

- Hoe creëert de auteur een spannende sfeer? (De onderhuidse spanning zit vooral in de ongezonde relatie tussen May en Aline. Ze spelen een kat-en-muisspel met elkaar. Omdat de verteller onbetrouwbaar is weet je niet wie gelijk heeft.)
- Welk gevoel kreeg je bij het lezen van dit boek?
- Sluit je gevoel aan bij de paniek van Aline? Of eerder de ongerustheid van May? Of meer de afstandelijkheid van Lou? Of ...

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op ‘Lezen’ en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

BIJLAGE 1

Wat is je favoriete seizoen? Waarom?	Wat is je favoriete maand van het jaar? Waarom?
Als je een dagje een dier zou kunnen zijn, welk dier zou je dan kiezen?	Wat vind je het allerlekkerst om te eten?
Wat is de vreemdste combinatie van eten die je ooit hebt geprobeerd? Was het lekker of juist niet?	Wat was de laatste grappige video die je hebt gezien?
Wie is je favoriete entertainer (komiek, muzikant, acteur, etc.)?	Wat is je favoriete filmgenre? Wat is je favoriete film in dit genre?
Wat is het beste fastfoodrestaurant? Wat is je favoriete menu?	Wat is je favoriete feestdag? Hoe vier je dit?